

16. Сушанко В.В. Актуальні проблеми інтелектуалізації професійної діяльності педагога вищої школи: навчально-монографічний посібник / В.В. Сушанко, Т.А. Алексеєнко. – Чернівці: Рута, 2003. – 80 с.
17. Технологія підготовки персоналу освітніх організацій до роботи в умовах соціально-економічних змін: Навчальний посібник / Л.М. Карамушка, Н.І. Клокар, О.А. Філь та ін.; за ред. Л.М. Карамушки. – К.: Науковий світ, 2008. – 100 с.
18. Управління навчальним закладом: У 2 ч. – Ч.1: Абетка менеджера освіти: навчально-методичний посібник / [В.В. Григораш, О.М. Касянова, О.І. Мармаза та ін.] – Х.: Веста: Ранок, 2004. – 160 с. (Серія “Управління школою”).

In the conditions of innovative changes a self-education becomes the important factor of providing the informative and psychological development of scientifically pedagogical workers. Systematic individual preparation helps to provide pedagogical and administrative processes effectively. For this reason we have urgent questions of stages of the staff's self-education activity in the higher educational establishments.

Key words: self-education, innovative changes, scientifically pedagogical workers, higher educational establishments.

Отримано: 16.09.2008.

УДК. 159.922.04.002

О.Л. Туриніна

Професійна діяльність як системотвірний чинник розвитку особистості майбутнього психолога

У статті предствалений стислий аналіз змісту, принципів, критеріїв, форм діяльності психолога з позицій морфологічного, аксіологічного, праксиологічного і онтологічного аспектів. Описані підходи до дослідження генезису професійної діяльності та

обгрунтована доцільність використання особистісно-діяльнісного підходу у дослідженні соціально-психологічних аспектів особистісно-професійного розвитку майбутнього психолога.

Ключові слова: особистісно-професійний розвиток, професійна діяльність психолога, системотвірний чинник розвитку особистості, морфологічний, аксіологічний, праксиологічний аспект діяльності психолога.

В статтю предствавлен сжатый анализ содержания, принципов, критериев, форм деятельности психолога с позиций морфологического, аксиологического, праксиологического и онтологического аспектов. Описанные подходы к исследованию генезиса профессиональной деятельности и обоснованная целесообразность использования личностно-деятельностного подхода в исследовании социально-психологических аспектов личностно-профессионального развития будущего психолога.

Ключевые слова: личностно-профессиональное развитие, профессиональная деятельность психолога, системообразующий фактор развития личности, морфологический, аксиологический, праксиологический аспект деятельности психолога.

1. Постановка проблеми та мета дослідження.

У дослідженні як центральний об'єкт постає психолог і система його особистісно-професійного розвитку. Така необхідність продиктована тим, що в даний час є вже достатня кількість психологів, вчених-дослідників, викладачів, практиків тощо. У суспільстві до їх числа в даний час зараховують себе і ті, хто "за душевним покликанням або поривом захопленості" намагаються впливати на людину через екстросенсорні та інші канали. До психологів намагаються зарахувати себе і ті, хто до цієї професії не має ніякого відношення. Оскільки соціальні та економічні трансформації, що відбуваються останніми роками в українському суспільстві, зумовлюють наявність широкого кола особистісних та міжособистісних проблем у населення, то вони вимагають кваліфікованої фахової психологічної допомоги. Тому постійно підвищується попит на психологічні послуги в різних сферах суспільної діяльності, а, отже, зростають потреби та вимоги до системи професійної підготовки психологічних кадрів.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У психологічній науці існує багато вчених, які досліджують особливості діяльності психолога за багатьма науковими напрямками.

Сьогодні у психологічній науці достатньо повно описані особливості праці, зміст і основні види професійної діяльності психологів, професійні навички та вміння, розробляються проблеми діагностики працездатності, професійний потенціал фахівця з практичної психології (Г.С.Абрамова, М.Ю.Варбан, О.П.Єрмолаєва, З.Г.Кісарчук, І.П.Манюха, А.Н.Новіков та ін). Наприклад, вплив різноманітних соціально-психологічних явищ на професійну діяльність особистості психолога можна дослідити, якщо звернутись до робіт Е. Берна, О.Ф. Бондаренка, Б.С. Братуся, Ф.Є. Василюка, К. Вітакера, А.А. Головіної, Ю.М. Жукова, В.П. Криндача, І.А. Кучерявенко, К.О.Малишевої, В.О.Малікової, Р. Мея, Г. Навайтиса, Л.О. Петровської, О.Л.Подольнюк, К. Роджерса, В.М. Розіна, К. Рудестама, О. В. Соловйової, Б. А. Сосновського, А.М. Спиваковської, Д.Г. Трунова, Т. А. Флоренської, В. Франкла, В. Н. Цапкіна, Е. Г. Ейдемільера та ін.

О.Г. Шмельов у своїх дослідженнях описує специфічність психології у порівнянні з природничими науками. Так природничі науки мають справу з об'єктом, який має певні властивості. Ці властивості виявляються як реакції на вплив інших об'єктів, які реєструються ззовні. Але таке описання не характерне для психології. У психологічній науці та практиці суб'єкт розглядається як активна, діюча інстанція, що завдає певного впливу зовнішнім об'єктам, виходячи з власних уявлень про існуючий та потрібний стан об'єктів. [8]. Саме наявність можливості надання переваги певним станам об'єктів перед іншими, а також здатності до психічного відображення стану цих об'єктів, зумовлюють виникнення низки специфічних особливостей, які вимагають дослідження.

3. Формулювання цілей статті.

У зв'язку з цим метою нашого дослідження є уточнення сутнісних ознак та якостей психолога, які визнаються наукою та практикою.

Для цього, на нашу думку, важливо виділити його характеристики на загальному, частковому і одиничному рівнях як індивіда, суб'єкта праці, особистості і індивідуальності. Така рівнева диференціація дозволяє в процесі особистісно-професійного розвитку психолога формувати його соціальне і професійне призначення.

4. Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Для з'ясування особливостей змісту і будови професійної діяльності психолога нами був проведений аналіз досліджень змісту, принципів, критеріїв, форм діяльності психолога (Г.С. Абрамова, Н.А. Амінів, О.П. Біла, А.А. Бодальов, О.Ф. Бондаренко, Ф.Є. Василюк, І.В. Дубровіна, В.Г. Зазикін, А.П. Чернишов, Є.А. Клімов, Н.Л. Коломінський, Н.В. Кузьміна, О.Ю. Літвінова, О.С. Романова, А.К. Маркова, О.О. Міненко, Д.В. Оборіна, В.Г. Панок, Н.І. Пов'якель, В.А. Семиченко, Л.Г. Терлецька, І.П. Тимощук, Л.І. Уманець, Н.В. Чепелева, Н.Ф. Шевченко, Т.Н. Щербакова, Т.С. Яценко і ін.). На цій підставі були сформульовані основні ознаки професійної діяльності психолога і визначена її структура, напрями і види діяльності, котрі об'єднують її мету, об'єкт, основні функції, склад професійних завдань, і які є типовими для цієї професії, а також уміння, необхідні для їх вирішення і реалізації діяльності в цілому.

Аналіз наукової літератури показав, діяльність психолога можна описувати в чотирьох основних аспектах: морфологічному, аксіологічному, праксиологічному і онтологічному.

Розгляд *морфологічного аспекту* діяльності практичного психолога дозволяє виявити її склад і структуру. Однією із характерних її ознак є доцільність. Мета діяльності практичного психолога витікає з мети його праці, яка визначена нормативно.

Безліч елементів складу професійної діяльності психолога обумовлює її поліструктурність. Структура повинна найбільш повно описувати цю діяльність, виходячи з особливостей ситуації і завдань, що вирішуються. У зв'язку з цим найбільш доцільним є виділення таких основних структур діяльності психолога: логічної, функціональної, процесуальної, технологічної і інформаційної.

Аксіологічний аспект професійної діяльності психолога передбачає дослідження її результативно-мотиваційної сторони, яка відображає ставлення психолога не тільки до діяльності, але і до всієї праці, визначаючи її зміст, організацію і результати. Визначення значущості результатів діяльності досягається оцінюванням, яке здійснюється за конкретними шкалами, критеріями і показниками.

Дослідження діяльності психолога в *праксиологічному* плані припускає аналіз двох її взаємозв'язаних сторін:

функціонування і розвитку. Праксиологія, як частина теорії людської діяльності, вивчає розвиток і функціонування діяльностей та їх компонентів достатньо широко: у просторі та в часі; у минулому, сьогодні та майбутньому; з урахуванням соціального та індивідуального, еволюційного та революційного характеру розвитку і особливостей функціонування.

Спираючись на ідеї системно-діяльнісної методології про єдність культурних типів діяльності та знань, Ю.М. Швалб визначає типи психологічного знання, котрі претендують на відносну незалежність і мають самостійне значення. Це – наукова психологія, практична психологія та буттєва психологія. Для їх порівняння було обрано такі стандартні критерії: підґрунтя знання, об'єкта пізнання, предмет пізнання, форма представленості предмету, мета пізнання, інструмент пізнання, спосіб пізнавальної діяльності, результат пізнання, форма представленості результату. Ці критерії повинні визначати специфіку підготовки практичних психологів у порівнянні з академічними. [7].

Отже, цілком очевидно, що наукова та практична психологія як різні види психологічного знання мають бути забезпечені різними системами освітньої підготовки, які будуть здатними підготувати висококваліфікованих фахівців до майбутньої професійної діяльності.

Комплекс зв'язків і взаємостосунків практичного психолога характеризує категорія “праця”. Теоретико-експериментальний аналіз дослідження даної проблеми дозволить визначити ключові сторони діяльності практичного психолога, за відповідністю до вимог, спрямованих на особистісно-професійний розвиток психолога в системі освіти, перш за все у вищому навчальному закладі.

Професія психолога характеризується своєю теоретичною і практичною діяльністю, оскільки: по-перше, об'єктом дослідницької і практичної роботи психолога є людина; по-друге, оволодіння психологічними знаннями, зокрема теоріями, концепціями, поняттями, процедурою отримання емпіричної інформації є проблемою, унаслідок їх різноманітності і суперечності. По-третє, професійний світогляд психолога як би “занурений” в систему буденних, художніх, релігійних уявлень про людину і суспільство, певну професійну позицію фахівця; по-четверте, професія психолога висуває високі вимоги

до особистості професіонала. Саме тому, психологу необхідно володіти не тільки професійними знаннями і уміннями, але і уміти творчо змінювати свою особистість з використанням психологічних знань, що відповідають морально – етичним цінностям суспільства, відповідно до власної індивідуальності. Можливість розгляду самоактивності і саморозвитку пов'язана з дослідженням здатності людини вийти за межі власної діяльності для її аналізу, оцінки і подальшої організації (С.Л. Рубінштейн, 1922, 1973, 1976).

У результаті розгляду діяльності професіонала як усвідомленого процесу, в якому відбивається ставлення людини до навколишньої дійсності, О.Ф. Бондаренком, Б.С. Братусем, М.Р. Гінзбургом, А.О. Гопкало, Т.В. Кудрявцевою, І.М. Семьоновим встановлено, що компоненти структури діяльності динамічні і між ними виникають взаємозв'язки та взаємини, а також можлива їх трансформація. Динаміка складу і структура діяльності є джерелом, чинником професійного розвитку, а також виявляється тісно пов'язана із змінами навколишньої дійсності. Структура діяльності психолога, на думку авторів, припускає, зокрема, виділення самостійного блоку таких компонентів, як виявлення і постановка в науковій термінології самої практичної проблеми; вибір методів вивчення збору і обробки даних; побудову теоретичної моделі особистості та вироблення практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми.

Наукові позиції психологів-дослідників зводяться до одного висновку, що генеза професійної діяльності психолога містить декілька етапів, кожен з яких характеризується: засвоєнням певного рівня завдань та вимогами діяльності; породженням суперечності між цільовим, смисловим і операційним компонентами діяльності; пошуком і створенням нового предмету та нових форм професійної діяльності як джерела розвитку.

У результаті аналізу науково-психологічних праць, нами виділено два підходи до дослідження генезису професійної діяльності. Перший полягає у вивченні послідовної зміни тісно пов'язаних, послідовних етапів розвитку діяльності, які представляють собою єдиний безперервний рух. Другий підхід заснований на припущенні про те, що генеза діяльності детермінується вирощуванням її предмету, який починається з

процесу його осмислення і засвоєння ще в надрах навчально-професійної діяльності.

Вивчення етапів професійної діяльності дозволяє нам виділити три основних етапи в процесі професійної підготовки психологів: навчальна діяльність на початковому етапі навчання як загальнокультурна підготовка; навчально-професійна діяльність як процес засвоєння професійних знань без практичного компоненту і квазіпрофесійна діяльність, тобто “професійна” діяльність у формі практики. Психологічна практика може розглядатися як переломний етап, який у значній мірі визначає професійне ставлення студента, оскільки “кожна зміна життєвого положення людини не тільки змінює діяльність людини, але змінює ставлення людини до себе як до діяча, як суб’єкта цього положення”.

Саме тут студент, але вже з позицій не учня, а початківця-професіонала, має можливість глибокого узагальнення своїх уявлень про психолога в процесі спостереження за його діяльністю. Відбувається, за словами Б.Г. Ананьєва, “узагальнення практичного знання людини про інших людей”, що є “джерелом створення ставлення до себе як особистості” [2].

В.А. Пономаренко також вказує на необхідність включення в теоретичний освітній простір практики, оскільки вони складають одне ціле. При цьому практика виступає критерієм наявності знань, умінь, навичок, і критерієм сформованості та зрілості особистості, мотивованої до соціальної активності (5).

Ще О.М. Леонт'єв відзначав, що ядро особистості утворюється в процесі діяльності. Тому, освітній процес в структурі професійної підготовки надає суб’єкту навчання зразки виконання професійної діяльності, своєрідну ідеальну модель професіонала, яка розглядається як регулюючий початок професійної діяльності і чинник професійного розвитку суб’єкта цієї діяльності. Отже, професійна підготовка виступає процесом “вирощування” професіонала у навчальній діяльності, її відтворення за еталонами, продуктами. Тому навчальні засоби повинні відповідати процесам відновлення структури діяльності, яка засвоюється, її логіці, етапам, динаміці, змісту, професійним аспектам тощо. (А.А. Вербіцький, 1993; І.І. Льясов, 1986; В.Д. Шадріков, 1982; Е.Ф. Зеєр, 1988).

В умовах сьогоденішньої системи освіти суттєво змінюється соціальна ситуація розвитку студентства, вихідні умови їх

особистісно-професійного розвитку. Освіта розглядається як процес професійної підготовки, який здійснюється в інтересах особистості, суспільства, держави. Отже, минула пріоритетна орієнтація освіти тільки на цілі держави змінюється особистісною орієнтацією. Важливі завдання професійної підготовки студентів лягають і на викладача, спроможного організувати цей процес, керувати ним на основі оптимізації та інтенсифікації. У зв'язку з цим суттєво зростає значення творчої активності мислення педагога, розвитку його здібностей до самостійного вирішення проблем. Виконуючи завдання професійної підготовки, він сам повинен бути висококваліфікованим професіоналом.

Результати теоретико-експериментального дослідження дозволили нам виділити особливості впливу навчання у вищому навчальному закладі на особистісно-професійний розвиток психологів:

- інститут вищої психологічної освіти видозмінює цю структуру, формуючи (спочатку самостійно, а потім і в сукупності з дією на особистість безпосередньо професійної діяльності) систему професійних диспозицій особистості психолога;
- інститут вищої психологічної освіти сприяє придбанню суб'єктом професійної соціалізації певного професійного статусу, який задається спрямованістю і рівнем освіти. Проте вища освіта в значно більшому ступені сприяє формуванню професійних диспозицій, ніж придбанню професійного статусу, який повною мірою отримується вже на місці роботи.

Результати проведеного нами дослідження дозволили визначити і чинники, за допомогою яких, навчання у вищому навчальному закладі може впливати на особистісно-професійне зростання майбутнього психолога: вплив спілкування з викладачами (в т.ч. референтність їх осіб); вплив змісту і форми організації навчальних курсів; наявність зв'язків вищого навчального закладу з організаціями, в яких студенти можуть здійснювати професійну діяльність; вплив спілкування в студентському колективі; вплив спеціальних заходів вищого навчального закладу, направлених на професійну спрямованість.

Крім того, в процесі дослідження нами були виділені напрямки впливу навчання на процес особистісно-професійного

зростання психологів. До них відносяться: інформування про майбутню професійну діяльність; формування ставлення студента-психолога до майбутньої професійної діяльності; формування знань і навичок, які безпосередньо або опосередковано будуть застосовуватися в майбутній професійній діяльності.

Навчання у вищому навчальному закладі може сприяти успішному пристосуванню студента до наступних моментів, які безпосередньо входять в навчально-професійну діяльність, так і у майбутню роботу: усвідомлення власного місця в організації, власного професійного статусу і професійних ролей; розуміння особливостей формального та неформального спілкування з керівниками, колегами, підлеглими та іншими співробітниками організації; усвідомлення цінностей професійної діяльності і конкретної організації, вироблення навичок поведінки відповідно до цих цінностей; розуміння можливостей професійного розвитку.

Узагальнюючи вказані випускниками причини незадоволеності професійними ролями, нами виділені такі їх основні групи :

1. Незадоволеність змістом роботи у зв'язку з наступними обставинами: професійні ролі, на думку випускника, набагато нижчі за рівень його можливостей і здібностей; виконання другорядних, рутинних професійних завдань відволікає випускника від виконання головних професійних завдань; йому доводиться працювати за фахом, але виконувати не ті професійні ролі, яким його навчали у вищому навчальному закладі; молодому психологу доводиться виконувати нудну, нецікаву роботу.
2. Незадоволеність професійними комунікаціями у зв'язку з наступними обставинами: випускнику доводиться взаємодіяти з іншими співробітниками, рівень професіоналізму яких, на його думку, низький, у зв'язку з чим виникають ситуації відсутності взаєморозуміння; молодому психологу доводиться здійснювати неприємні комунікації з клієнтами; у нього виникають проблеми у взаєминах з керівництвом.
3. Незадоволеність організацією професійної діяльності у зв'язку з наступними обставинами: випускник виму-

шений працювати в поганих умовах, пов'язаних з відсутністю відповідного виконуваним професійним задачам оснащення та обладнання; молодого спеціаліста погано інформують стосовно важливих питань, пов'язаних з професійною діяльністю.

Перші дві групи причин незадоволеності професійними ролями є найпоширенішими у нашому дослідженні.

Як показали результати емпіричного матеріалу, найбільш помітний вплив вищого навчального закладу на процес і результат професійної соціалізації випускників виявляється у ставленні до спеціальності, яке формується у вищому навчальному закладі, та реальної професійної діяльності молодого психолога. У випадку, якщо більшість випускників працюють не за фахом, можна говорити про наявність істотних проблем щодо відповідності навчання у вищому закладі потребам професійної соціалізації.

Результати дослідження виявили, що безпосередньо за фахом працює не більше чверті випускників. Проте ця чверть молодих спеціалістів працює за спеціальностями, суміжними з тими, що вивчалися у вищому навчальному закладі.

Отже, приблизно половина випускників працює в галузях, не пов'язаних із спеціальністю, що вивчається, робота іншої половини має відношення до спеціальності. Даний показник варто розглядати як не зовсім задовільний.

Дослідження вказало на те, що випускники достатньо високо (89%) оцінюють достовірність і повноту інформації про майбутню професію, що отримується у вищому навчальному закладі.

Проте оцінювання відповідності навичок, що отримуються в процесі навчання, та навичок, реально необхідних в роботі, істотно нижче (42%).

За оцінками студентів, в середньому, всього 49% складає частка знань і навичок, що отримуються у вищому навчальному закладі, які надалі виявляються реально корисними в психологічній діяльності.

Студенти схильні відносно низько (41%) оцінювати важливість якісного навчання у вищому навчальному закладі для здійснення практичної професійної діяльності.

Крім того, результати експерименту вказують на відмінність між оцінками випускників та працедавцями стосовно

якісного навчання для успішної професійної діяльності. Молоді спеціалісти надають меншого значення якісному навчанню. Це пов'язано з наступною головною причиною. Працедавці, завдяки використанню такого критерію як успішність молодого спеціаліста, оцінюють його кмітливість та інші професійно значущі якості. Випускники розглядають якісне навчання не як спосіб оцінки власних здібностей, а як ефективно засвоєння знань і навичок, що надаються у вищому навчальному закладі. Оскільки працедавцям важливо заздалегідь (перед прийомом на роботу) оцінити випускників як працівників, для них і є більш значущим такий показник, як успішність спеціаліста, якісне навчання.

Враховуючи загальну тенденцію до гуманізації освіти, а також принципове високе значення особистісного потенціалу спеціалістів у професійній діяльності, у фокус уваги системи вищої освіти повинна попасти людина, а не просто сукупність, притаманних індивіду знань, вмінь та навичок. Головною метою вищої освіти повинен стати розвиток особистості, що проявляється у всіх сферах її життєдіяльності, включаючи її професійну діяльність. Незалежно від різних поглядів багатьох авторів досліджень з психології на особистісно-професійний розвиток і специфіку професійної підготовки майбутнього психолога, підкреслюється найважливіша роль особистісно-діяльнісної орієнтації в навчально-виховному процесі майбутнього психолога. У нашому дослідженні особистісно-діяльнісний принцип є методологічним та реалізується на положеннях, розроблених Н.Л. Коломінським [3].

5. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Теоретичний аналіз професійної діяльності психолога дозволяє нам встановити наступне:

- професійна діяльність психолога може розглядатися у морфологічному, аксіологічному, праксиологічному і онтологічному аспектах;
- ґрунтуючись на принципах загальнопсихологічної теорії діяльності, ми встановили, особливість діяльності психолога полягає в тому, що вона є складноорганізованою і складається з декількох взаємопов'язаних між собою видів, які мають загальні компоненти. Окремі конкретні види діяльності різняться формою, способами

- здійснення, їх тимчасовими і просторовими характеристиками, функціональною спрямованістю;
- визначено два підходи до дослідження генезису професійної діяльності: перший полягає у вивченні послідовної зміни тісно зв'язаних, наступних один за одним етапів розвитку діяльності, що являють собою єдиний безперервний рух. Другий підхід заснований на припущенні про те, що генезис діяльності детермінується її предмету, починаючи з процесу його осмислення і освоєння ще в надрах навчально-професійної діяльності;
  - як найбільш прийнятний варіант для розвитку особистості практичного психолога в процесі його підготовки нами використовується особистісно-діяльнісний підхід, який регламентує всі сторони його праці – професійно-навчальну діяльність, взаємостосунки, особистісно-професійний розвиток і результати. Тому перспективу нашої подальшої роботи ми вбачаємо у визначенні умов ефективного застосування особистісно-діяльнісного підходу при підготовці практичного психолога.

Список використаних джерел

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – М., 1994.
2. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды. – Т. 2. – М.: Педагогика, 1980. – 287 с.
3. Коломінський Н.Л. Соціально-психологічні проблеми підвищення ефективності професійної підготовки практичних психологів // Актуальные проблемы профессиональной подготовки практических психологов. Сборник научных трудов. Прилож. №10 (15) к науч. ж. “Персонал”, №5 (59). – К:МАУП, 2000 – С.15-17.
4. Панок В.Г. Структура та завдання практичної психології // Основи практичної психології. – К.: Либідь, 1999. – С. 33-41.
5. Пономаренко В.А. Одухотворение профессиональной подготовки // Антология современной психологии конца XX века (по материалам конференции психологии созидания). – Казань, 2001. – С. 148 – 156.

6. Санникова О.П. Актуальные проблемы профессиональной подготовки психологических кадров // Матер. Міжнар. наук. конф. “Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології”, присвяченої 35-річчю наукової та педагогічної діяльності академіка С.Д. Максименка. – К.: Міленіум, 2002. – Т.4. – С. 324.
7. Швалб Ю.М. Целеполагающее сознание (психологические модели и исследования). – К.: Милленіум, 2003. – С. 132-142.
8. Шмелёв А.Г. Традиционная психометрика и экспериментальная психосемантика: объектная и субъектная парадигмы анализа данных // Вопросы психологии. – 1982. – № 5. – С. 34-46.

The article envisages the compressed analysis of maintenance, principles, criteria, forms of psychologist's activity from positions of morphological, aksiological, praksiological and ontological aspects. The approaches to the research of genesis of professional activity and expedience of the use of personal-activity approach in research of socially psychological aspects of future psychologist's personality-professional development are determined.

Key words: personality-professional development, professional activity of psychologist, systematically forming factor of personality's development, morphological, aksiological, praksiological and ontological aspect of psychologist's activity.

Отримано: 12.09.2008.